

20
90
70

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ

ΤΗΣ

ΧΗΡΑΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΒΟΤΣΑΡΗ

(Αναμνήσεις εποχῆς ἄλλης, γραφεῖσαι τὸ 1858).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ

(Ὁδὸς Ἑρμοῦ, Ἀριθ. 178).

—◆—
1875

ΑΠΟΛΥΤΗ

207

ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΑΙ

ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΑΤΑΡΤΙΣΤΟΥ ΚΑΙ

ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

1857

ΜΕΤΑΞΥ τῶν ἐγγράφων ἀνδρὸς ἀγαθοῦ, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν τελευτήσαντος, εὐρέθη φάκελλος, φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν·

« Ἄν τὰ ἔργα ταῦτα κριθῶσιν ἄξια δημοσιεύσεως, ἀπαιτῶ ἢ δημοσιεύσεις των νὰ γείνη ἀνωνύμως. »

Τὰ ἔργα δὲ αὐτὰ εἶναι διάφοροι ποιήσεις. Μία δὲ τούτων εἶναι καὶ τὰ κατὰ πρῶτον ἤδη δημοσιευόμενα Δάκρυα τῆς χήρας τοῦ Μάρκου Βότσαρη, εὐρεθέντα εἰς τεμάχια χάρτου, ἠριθμημένα. Ἡ ἀφιέρωσις πρὸς τὸν σοφὸν καὶ ἐνάρετον ἡμῶν συμπολίτην κ. Μάρκον Ρενιέρην ἐγένετο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ποιητοῦ.

Αἱ ἀνέκδοτοι μένουσαι ποιήσεις εἶναι ποικίλαι. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπάρχει διεξοδική τις, ἐπιγραφομένη Ῥαψωδοί. Οἱ Ῥαψωδοὶ ἔχουσιν ὑπόθεσιν πολιτικοκοινωνικὴν, καὶ ἐπικρατεῖ εἰς αὐτοὺς ἡ διδακτικὴ ποίησις. Ἀφιερῶνται δὲ οἱ Ῥαψωδοὶ, ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπίσης ποιητοῦ, εἰς τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ Σπυρίδωνος Βαλέττα, καὶ συγχρόνως πρὸς ἄλλον ζῶντα εὐτυχῶς ἐνάρετον καὶ σοφὸν συμπολίτην, τὸν κ. Λέοντα Μελᾶν.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΟΛΛΙΒΕΡ

Ἐκτὸς τῶν Ῥαψωδῶν, ὑπάρχει καὶ ἄλλη ποίησις διεξοδική, οὐχὶ δὲ ὅσον εἶναι διεξοδική ἢ τῶν Ῥαψωδῶν. Ἐπιγράφεται δὲ αὕτη Τιμὸς, καὶ φαίνεται ἀνήκουσα εἰς τὸ ἐπικολυρικὸν εἶδος. Ἐκ τοῦ προλόγου αὐτῆς πληροφοροῦμεθα ὅτι ὑπόθεσιν ἔχει ἐκ τῶν ἱστορικῶν χρονικῶν τοῦ δεσπότη τοῦ Βιδινίου Ὀσμὰν Πασβάνογλου, τοῦ πέρσου Τιμοῦρ, κεχαγιά αὐτοῦ, καὶ τῆς συζύγου τοῦ τελευταίου τούτου Ἀιζᾶς, κίρκασίας.

Καὶ οἱ Ῥαψωδοὶ καὶ ὁ Τιμοῦρ, ὡς τὰ Δάκρυα, εὐρέθησαν εἰς πλεῖστα τεμάχια χάρτου, ἠριθμημένα.

Ἡ φιλικὴ καὶ φιλόμουσος χεὶρ, ἢ συναρμόσασα τὰ ἤδη δημοσιευόμενα Δάκρυα, ἐλπίζομεν γὰρ συναρμόσῃ καὶ τοὺς Ῥαψωδοὺς καὶ τὸν Τιμοῦρ, ὅπως καὶ οὗτοι δοθῶσιν εἰς τὴν δημοσιότητα, μεθ' ὧν τῶν λοιπῶν ποιήσεων τοῦ ἀποθιώσαντος ποιητοῦ.

Ὁ ἐκδότης

Σ. Κ. Β.

ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ

ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΒΟΤΣΑΡΗ

(Ἀνεμνήσεις ἐποχῆς ἄλλης, γραφεῖσαι τὸ 1838).

ΜΑΡΚΩ: ΡΕΝΙΕΡΗ,

Φ:ΛΙΑΞ ΔΙΑΚΑΟΥΞ

ΚΑΙ

ΞΕΒΑΞΜΟΥ ΑΚΡΟΥ

ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, μέλαιναν ἐσθῆτα νὰ φορέσης,
κλαίει ἡ Μάρκενα πικρὰ, καὶ δὲν θὰ ἠμπορέσης
ἀδάκρυτος νὰ μείνης
καὶ ἄγευστος ὀδύνης.

.....

.....

Εἰς τ' ἀλίπεδον ἐκεῖνο, ἡ ἀξίνη ὅπου πίπτει,
ὄσα πάμπολλα ἐκθάπτει, κ' εἰς τὸ βάθος του ἐγκρῦπτει
τὸν ἥρωισμόν ἀνθρώπων τὴν ζωὴν ἀπαρνηθέντων
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ παντοῦ ἀγιασθέντων.

ὦ! τὸ γένος τῶν γενναίων
εἶναι γένος ἡμιθέων.

Κ' εἰς τὴν πέριξ αὐτοῦ λίμνην, τὸ κουπί, ὁπότεν λάμνη,
ἐρυθροβαφῆ νομίζεις τὰ νερὰ ὅτι τὰ κάμνει.
Δὲν εἶν' πλάνη· ὅσόν πυθμένα αἶμ' ἀνθρώπινον ὑπάρχει,
ἔπεσαν ἐδῶ ἐνδόξως καρτεροὶ θαλασσομάχοι.

Κοιμητήριον ἥρώων,
Μεσολόγγιον, θὰ ζήσης
ὅσον ὑπὸ τοῦ ἡλίου
θὰ φωτίζεται ἡ κτίσις!

* Ἄν δὲν ἔξεύρης ν' ἀποθάνης, σ' ἀποστρέφεται ἡ νίκη,
τῶν ἀνδρείων εἶναι κτῆμα, μόνον εἰς αὐτοὺς ἀνήκει·
ἡ καρδία των δὲν τρέμει, πόλεμος εἶν' ἡ χαρὰ των,
δὲν τοὺς μέλει ν' ἀποθάνουν, ἐὰν ἦλθεν ἡ σειρὰ των.

Θάνατον αὐτοὶ νομίζουν
τὴν ζωὴν ὑπὸ δουλείαν,
ζῶσι δὲ, ἂν φονευθῶσι,
διὰ τὴν ἐλευθερίαν.

* Ἄν τοῦ Ἑκτόρος τὸ αἶμα ὄλ' αἰ γενεαὶ τὸ κλαίουν,
κι' ὄλ' οἱ ποιηταὶ τὸ ψάλλουν, καὶ ὡς ἅγιον ὑμνήθη,
δὲν τὸ κλαίουν, δὲν τὸ ψάλλουν, διότ' ἦτο βασιλόπαις,
ὑπὲρ τῆς πατρίδος μόνον τιμοῦν αἶμα ἂν ἐχύθη,
εἴτε εἶναι βασιλέως,
εἴτε εἶναι ἀλιέως.

* Ἄν ἐζήτησε τὸν ἄνδρα τ' ἀστυάνακτος ἡ μήτηρ,
καὶ τὸ σῶμά του ἐπόθει ν' ἀσπασθῆ νὰ τὸ κηδεύσῃ,
δὲν ἀμφίβαλε ποῦ ἦτο (¹), καὶ ὁ πενθερὸς μὲ λύτρα
πρὸς τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων ἔσπευσε νὰ ἰκετεύσῃ,

(¹) Ὁ ἀναγνώστης θέλει προσεχῶς ἀπαντήσῃ τὴν ἀντίθεσιν ἐκεί ὅπου οἱ

καὶ τὰ λύτρα καὶ οἱ θρήνοι
τὸν πεφιλημένον νέον
ἔσωσαν ἀπὸ τὰ σμήνη
τῶν ἀρπακτικῶν ὀρνέων.

Πανδαμάτορα τὸν χρόνον ὁ θνητὸς διασαλπίζει,
ἀλλ' ὁ πανδαμάτωρ χρόνος πάντα τὰ ἀνακαινίζει,
κι' ἂν συντρίβη καὶ ἂν φθείρη,
νέα πλάσματ' ἀνεγείρει.

Ὁ θνητὸς διεφθαρμένος ἐκ τῆς πρώτης πλάσεώς του,
καὶ γεννώμενος καὶ θνήσκων, μέχρι τῆς κολάσεώς του,
βλασφημεῖ τὴν ἐποχὴν του,
καὶ νομίζει ὅτι οὕτω
δικαιοῖ τὴν ἐνοχὴν του.

Πλὴν ὁ χρόνος εἰς αἰῶνα ἀδιάφθορος θὰ μένη,
καὶ ὁ ἄνθρωπος, παράφρων, εἶν' ἀδύνατον νὰ γένη
μαθητὴς του ὅπως μάθη
τὰ ἀνόσιά του λάθη.

Δυστυχῆς! τυφλὸς καὶ πείσμων, ἡ διάνοια φλεγμαίνει!
«ἄς γυρίζῃ ὅπως θέλῃ τὸν τροχὸν ἡ Εἰμαρμένη»
λέγει πάντα, καὶ νομίζει
τὸν Θεὸν πῶς ἐξορκίζει
ἤσυχον νὰ τὸν ἀφήσῃ
εἰς τὰς πλάνας του νὰ ζήσῃ.

τοῦ Μεσολογγίου ἐπιζήσαντες κάτοικοι ἀνεμόγλευον τὰ πτώματα μὴ εὖρωσι
τὰ τῶν οἰκειῶν των, ἀγνοοῦντες τὴν τύχην αὐτῶν, μετὰ τὴν ἔξοδον.

Πλὴν αἱ πλάναι εἶναι πλάναι, ἐν δὲ μένει, ἐν καὶ μόνον,
ἢ ἀθάνατος ἢ μνήμη ἐκ τοῦ κλέους τῶν προγόνων.

.....
.....

Εἰς τοὺς χάνδακας τοῦ τείχους, εἰς τὰς πέριξ πεδιάδας,
οἱ νεκροὶ ἔστο Μεσολόγγι, εἰς πυργοῦψεις στιβάδας,
ἔσο παράλιον, ἔσθην λίμνην, εἰς τοὺς προμαχώνας ὄλους,
τῶν βαθέων ὑπονόμων τοὺς ζοφερωτάτους θόλους,
ὄστα, χεῖράς τε καὶ πόδας,
κεφαλὰς μὲ γαῦρον ὄμμα,
μ' ἀναμαλλιασμένην κόμηην,
μὲ τὰς σάρκας των ἀκόμα,

Ἄνεμόχλευαν μητέρες, σύζυγοι, τέκνα, νυμφίοι,
ἕκαστος, θρηνηῶν, ἠρεύνα ποῦ νὰ ἦναι οἱ οἰκεῖοι!
Καὶ γνωρίσματα ἐζήτει, ἂν νὰ μείνωσι τοιαῦτα,
πόλεμος στῆθος πρὸς στῆθος, καὶ πληγώματα τοσαῦτα,
ἤμποροῦσαν νὰ ἀφήσουν
τοὺς οἰκεῖους νὰ γνωρίσουν!

Τί χαρὰ μετὰ δακρῶν, χαρὰ πένθιμος εἶν' αὐτῆ!
τὸν πατέρα ὁ υἱὸς του, ἢ μελλονύμφος μνηστῆρα,
ἢ μητέρα τὸ παιδί της, σύζυγος τὸν σύζυγόν της,
εὕρισκον ἀπροσδοκῆτως, θρήνων ἄσβετον κρατῆρα
ἦναψαν, καὶ διεχύθη
λάβρα θλίψεως ἀπάτου,
ἔκαιε καὶ τὴν καρδίαν
τ' ἀπωτέρου διαβάτου!

Δὲν ἠθέλησαν νὰ κάμουν ὄ, τ' ἡ κόρη τοῦ Ἀσδρούβα (1),
δηλητήριον νὰ πάρουν, ν' ἀποφύγουν τὴν δουλείαν
καὶ τὴν ὕβριν τοῦ θριάμβου, ἀλλὰ ἔπεσαν ἄθρόοι,
κλίνην τοῦ θανάτου εὔρον τὴν μεγάλην των ἀνδρείαν,
καὶ μαχόμενοι ἐξήλθον,
κ' εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνῆλθον.

Ἄν ἐλεύθεροι νὰ ζῆτε, ἑλληνόπαιδες, ποθεῖτε,
μάθετε τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐξόδου, κ' ἐντραπεῖτε!
Ἄν ὁ Ὀλυμπος εἰσέτι μένη δοῦλος, καὶ στενάζη,
εἶναι στέναγμα βροντῶδες, φαίνεται ὅτι σφαδάζει
ὁ θεὸς τῶν προπατόρων,
καὶ ζητεῖ τοὺς κεραυνούς του
εἰς τὰ ἔπη τοῦ Ὅμηρου
διδασθῆτε τοὺς θυμούς του.

Εἰς τὸν μέγαν προμαχῶνα, πρὸς τὴν πύλην τοῦ φρουρίου,
ἐπὶ ξενικοῦ μαρμάρου, ἡ Ἑλλάς, ἀκουμβισμένη,
γράφει τὴν ἀθανασίαν. Μὴ ῥωτήσης τίς κοιμᾶται!
Τῆς πατρίδος εἶν' ἡ δόξα ἐκεῖ μέσα σφαλισμένη.

(1) Σοφονίσθη, θυγάτηρ τοῦ Ἀσδρούβα, αἰχμαλωτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σκιπίωνος, κατὰ τὸν δεύτερον καρχηδονικὸν πόλεμον. Διὰ ν' ἀπαλλαγῇ δὲ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ὕβρεως τοῦ θριάμβου, παρήτησε τὸν πρῶτον αὐτῆς σύζυγον Σύφακα, καὶ ἔδωκε τὴν χεῖρά της εἰς τὸν Μασινασσᾶν, σύμμαχον τῶν Ῥωμαίων. Ἄλλ' ὁ Μασινασσᾶς, μὴ κατορθώσας νὰ πείσῃ τὸν Σκιπίωνα ν' ἀφήσῃ αὐτὴν ἐλευθέρην, τῆς ἔπεμψε δηλητήριον ὅπως, διὰ τοῦ ἐκουσίου θανάτου, σωθῆ ἕκ τῆς κατασχύνης τοῦ θριάμβου.

καὶ φρουρεῖ ὁ Κυριακούλης,
χύνουν πέριξ ἀμβροσίαν
καὶ τοῦ Βύρωνος τὰ σπλάγγνα,
καὶ τὰ χόρτα ἀνθοσμίαν.
Εἶναι βέβηλα τ' ἀχνάρια
ποῦ πατοῦν τέτοια χορτάρια (1)!

Ἰερὸς εἶναι ὁ τόπος, ὁ Θεὸς τὸν προστατεύει,
φαίνεται ἡ φύσις ὅλη ὅτι τὸν νεκρὸν λατρεύει.
Ζέφυρος πάντοτε πνέει, ἐκ τῆς ἔω τὴν πρωίαν,
ἐκ δυσμῶν, περνῶν τὴν λίμνην, ἔρχεται τὴν μεσημβρίαν.
Τί παλίρροια ζεφύρων!
εἶναι ὀρόσος τῶν μαρτύρων.
Καὶ ξηρὰ ὁμοῦ καὶ κῦμα
συνασπάζονται τὸ μνημα(2).

Εἰς τὸ κράσπεδον τοῦ τάφου γυνὴ ἐκλαιεν ἠσύχως.
Τίς ἢ κλαίουσα νὰ ἦναι, ψιθυρίζουσα τί λέγει;
φωνὴ ἔξαφνα ἠκούσθη γυναικὸς ἄλλης πλησίον:
Μάρκενα, κλαίεις ἀκόμη, εἶν' ἡ λύπη ποῦ σὲ φλέγει

(1) Ἐν τῇ στροφῇ ταύτῃ, περιγράφεται ὁ τόπος ὅπου ὁ Μάρκος ἐτάφη. Ἐπὶ τοῦ τάφου, ἐκ φιλελληνισμοῦ, ἐτέθη, ὑπὸ τοῦ περιωνύμου γάλλου γλύπτου Δαυίδ, ἡ Ἑλλὰς γράφουσα τὴν λέξιν ἀθανασίαν. Τὸ μάρμαρον εἶναι ἰταλικόν. Ἐκτερέρωθεν τοῦ τάφου τοῦ Μάρκου, ὑπάρχουσιν ὁ τάφος τοῦ ἥρωος Κυριακούλη, καὶ ὁ τάφος τῶν σπλάγγνων τοῦ Βύρωνος.

(2) Εἰς τὸ Μεσολόγγιον ἐπικρατοῦσι συνήθως δύο ἀνεμοί, μακρόθεν ἐρχόμενοι, καὶ καταντῶντες ἐκεῖ ζέφυροι. Καὶ ὁ μὲν κατέρχεται ἐξ ἀνατολῶν, καὶ διαρκεῖ μέχρι μεσημβρίας, ὁ δὲ ἐκ δυσμῶν, καὶ διαρκεῖ μέχρι νυκτός. Ἡ παλίρροια τερνιτὶ τῶν δύο τούτων ἀνέμων καθιστᾷ τὸν τόπον λίαν εὐάερον, καὶ ἐπομένως ὑγιεινότετον.

νεαρά, ἢ ἐνθυμήθης!
ἢ πληγὴ σου δὲν ἰάθη
ἀπὸ τοῦ νερόν τῆς λήθης?

Μελανείμων γέρον ἦτο μὲ μακρὰν τὴν γενειάδα,
εἰς σωρὸν ὀστέων μέγαν, καὶ γονυπετῆς ἐθρήνει.
ὦ! ἢ πολὺὰ προσδίδει εἰς τὴν ὄψιν μεγαλεῖον,
κ' εἰς τὸν ἄνδρα, τὸν πενθοῦντα, ἔχνη θεϊκὰ ἀφίνει,
καὶ σοῦ φαίνεται τὴν χάριν
ὅτι ἔχει, ὅταν θέλῃ,
νὰ λαλῆ μετὰ τοῦ Ηλᾶστου,
ἐν τῷ ὄρει, ἐν νεφέλῃ.

Ἄγλαδόμορφος νεάνις ἔκλαιεν ἐπὶ τοῦ τείχους,
τὰ χυτὰ δὲ τὰ μαλλιά τῆς ἦσαν ὅλα ἀφειμένα
ἐπὶ τὸ ἀσθμαῖνον στῆθος, καὶ κατήρχοντ' ὡς τὴν ζώνην,
κ' ἐπαθαίνοντο κ' ἐκεῖνα, ὡσὰν ἦσαν κυπημένα,
κ' ὕψονε τὰ βλέμματά τῆς,
τὸν μελλόνυμφον ἐπόθει,
καὶ τὸν οὐρανὸν ἠρώτα
νὰ τῆς εἴπῃ ἂν ἐσώθῃ.

Ἐκμαγεῖον ἔχω πάντα τοῦ προσώπου τῆς ἐμπρὸς μου,
τὴν παρθενικὴν μορφήν τῆς ἐξωραΐζεν ἢ θλίψις,
ἔσβυναν τῶν παρειῶν τῆς οἱ χρωματισμοὶ πολλαίτις,
καὶ ἐνόμιζες πῶς βλέπεις ἐκ περιτροπῆς ἐκλείψεις,
κ' εἰς τὸ βλέμμα τῆς ἐζήτεις
ἀπὸ φόβου νὰ γνωρίσης
μήπως σβύνει ἢ ζωὴ τῆς.

Μάταιον! Τὰ θέλγητρά της, όταν ἀκτινοβολοῦσι,
ὡς διαφανῆς τις σκέπη ἢ αἰδῶς τὰ προφυλάττει,
καὶ σ' ἀφίνει νὰ τὰ βλέπῃς ὡς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου
εἰς τὴν δύσιν του, ὅποταν σύγνεφον τὸν περιφράττη.

Δὲν θαμβόνουν, σοῦ ἐμπνέουν
τὴν εἰρήνην καὶ τὸ σέβας,
λησμονεῖς πῶς εἶν' θυγάτηρ
τῆς πονηρευμένης Εὐας.

Ἄν τοῦ Ζεύξιδος δὲν εἶδες τὴν ἀμίμητον Ἑλένην,
ἀπελπίσου νὰ τὴν εἶδῃς ἐντελῶς εἰκονισμένην·

καὶ ἂν εὗρεθῇ ἔστὸν κόσμον
ποίησις ἄλλου Ὀμήρου,
πλάνην ἴσην θὲ νὰ πάθῃς
σκιεροῦ τινος ὀνείρου.

Εἰς τοὺς χρόνους τῶν προγόνων — ὅλοι τοῦτο τὸ μαν-
τεύουν —,

τὰς εἰκόνας τῶν ὠραίων προσανήρτων ἔσοις ναοὺς των,
διὰ νὰ τιμοῦν τὴν φύσιν, καὶ τὸ κάλλος νὰ λατρεύουν.

Πλὴν μὲ τὸν ναὸν ἐχάθη,
τὸν ναὸν τῆς Λακινίας,
κ' ἡ λευκῶλενος αἰτία
τῆς καταστροφῆς τῆς Τροίας(1).

(1) Ἡ ὠραιότερα τῶν εἰκόνων τοῦ Ζεύξιδος ἦτον ἡ τῆς Ἑλένης. Ταύτην ἐποίησε διὰ τοὺς Κροτωνιάτας, ἀναρτήσαντας αὐτὴν εἰς τὸν τῆς Λακινίας Ἕραος ναόν.

Ὀλοφύρετο ὁ γέρων, καὶ ἐθρήνει ἡ νεάνις,
ἀλλ' ἡ σύζυγος τοῦ Μάρκου εἰς οὐδένα ἀτενίζει.
Ἡ προσήλωσις μεγάλη, καὶ ἡ λύπη της βαθεῖα,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γεμάτους ἀπὸ δάκρυα ἀρχίζει:
Ἐλισάβετ, τί μὲ θέλεις (¹)
ἀφιλότιμον, ἢ λίθον,
τοῦ πατρὸς τὸν βίον ὄλον
τὸν νομίζεις ἓνα μῦθον;

Τὴν ζωὴν του ἀψηφοῦσε, καὶ ποτὲ δὲν ἔταπεινώθη,
ὕψηλὰ τὴν κεφαλὴν του, ὑπερήφανος ἐπόθει
νὰ ζῆ πάντα, κι' ἂν αὐθάδης ἤθελεν ἀποτολμήσει
τὴν ὄφρυν του νὰ ἐγγίξῃ, ἤθελε μετανοήσει.
Πύρινα τὰ βλέμματά του
θὰ κατέστελον ἀμέσως
ὄλην τὴν θρασύτητά του.

Εἰς τὸ μέτωπον ἰδρωῖτα δουλικὸν δὲν κατεδέχθη.
Ναί, ὑπάρχουσι ἔσθον κόσμον δυστυχίαι καὶ στερήσεις,
ἱκαναὶ τὸν δυστυχοῦντα ἀλαζόνα νὰ τὸν κάμουν,
καὶ σκληρύνετ' ἡ καρδία, ἀγριεύεται ἡ φύσις,
κι' ἂν τὸ πᾶν τοῦ ἀφαιρέσης,
τὸ ἀχέρωχον τὸ ἦθος
νὰ τοῦ καταστρέψῃς ὅμως
πώποτε θὰ ἠμπορέσης.

Καὶ ζητεῖς νὰ ὑποφέρω τοῦ υἱοῦ τὴν καταισχύνην?

Θλίψιν ἔχω ἔστην ψυχὴν μου, προξενουσάν μου ὀδύνην,
νὰ τὸν βλέπω ὑπηρέτην βασιλέως ἀλλοφύλου,
νὰ τελεῖ εἰς τὸ Παλάτι τὰ καθήκοντα τοῦ σκύλου!

(¹) Ἐλισάβετ, ἀδελφὴ τοῦ Μάρκου.

ὦ! τοῦ Μάρκου τὸ ἀγόρι
βέβαια δὲν θὰ τὸ χῶρει
ἢ γῆ αὐτῆ· ἢ σειρά του
ἔφθασε, κ' ἔκτασιν ἔχει
νὰ ἀπλώσῃ τὰ πτερά του.

Κι' ὅμως μαζευμένα τὰ χεῖ, κι' ἀδοξον θὰ ἀποθάνῃ,
καὶ χεῖρ ξένη τὸ μαλάζει, ἕως ὅτου τὸ μαράνη.
Καὶ ἀσπάζεται τὴν χεῖρα ποῦ τοῦ δίδει τὴν τροφήν του,
τὸ ψωμὶ τὸ ξένον εἶναι ἴσῃν πολῦτιμον ζωὴν του
δηλητήριον ἀργίας!
Νέος εἶναι, νὰ φορέσῃ
τὸ τυραννοκτόνον ξίφος,
νὰ νικήσῃ ἢ νὰ πέσῃ.

Ἄν τὰ τρόπαια τῶν ἄλλων εἶναι κατεσκευασμένα
ἐκ χαλκοῦ ἢ ἐκ μαρμάρου, ἀπὸ βάρθρων ἕως ἄνω,
ἀπὸ κόκκαλα ἠρώων τὰ ἴδικά μας ὑψωμένα,
φυσικώτερα δὲν εἶναι? Ποῦ ἄλλοῦ νὰ ἀποθάνω,
ποῦ ἄλλοῦ παρὰ ἴσῃν μάχην,
φάλλ' ὁ νέος, ὅταν βλέπῃ
ὅτι, καὶ θανόντες, ζῶσι
μετὰ ζώντων, ὡς τοὺς πρέπει.

Τὸ Ἡρώων (1) θὲ νὰ ἦτον ἓνας Ὀλυμπος ὀστέων,
Ὀλυμπος συγκροτημένος ἐκ σωρείας ἡμίθειων!
Εἶναι ὄλων τῶν πεσόντων δυνατὸν νὰ συναχθῶσι
τὰ ὀστά, κ' εἰς ἓνα ὄρος ἅπαντα νὰ σωρευθῶσι?

(1) Τὸ ἐν Μεσολογγίῳ γνωστὸν Ἡ.ῶρον. Πυραμὶς ἐκ τῶν περισωθέντων ὀστέων τῶν πεσόντων.

ὦ! τί τρόπαιον θὰ ἦτο!
φόβος τρόμος τῶν τυράννων,
καὶ φρουρόν του θεὸς νὰ εἶχε
τὴν Ἑλλάδα μὲ τὸ κράνον.

Ἄφες με νὰ κλαίω πάντα, ἡ καρδία μου τὰ θέλει,
τῆς πατρίδος ἡ αἰσχύνη ἤμπορεῖ νὰ μὴ μὲ μέλη!
Εἶμαι σύζυγος τοῦ Μάρκου, ἐγὼ πρώτη θεὸς νὰ κλαύσω,
κι' ὅταν ἐνωθῶ μαζί του, τότε μόνον θεὸς νὰ παύσω.

Ναί, εἰς τὴν Χρυσουῖλαν πρέπουν⁽¹⁾
καὶ τὰ δάκρυα τὴν τέρπουν.

Δὲν θρηνηῶ, ἀλλὰ δακρύω, καὶ τὰ δάκρυά μου πλύνουν
τῆς πατρίδος μας τὸν ῥύπον, καὶ μακρὰν μακρὰν τὸν
χύνουν.

Ὅταν ἄνεμος τὰ φύλλα τῆς δρυὸς τὰ στροβιλίσῃ,
καὶ τῆς πεύκης, θρηνοῦν ὄλα, μόνον δὲ τὸ κυπαρίσσι
ἀθορύβως κατακλίνει, ὡς νὰ θέλῃ νὰ δακρύσῃ,
κι' ἀνορθούμενον καὶ κλίνειν,
δάκρυ χύνει, κι' ὄχι θρηνον.

Ἄφθονον ἐὰν τὸ δάκρυ ὁ Θεὸς δὲν μοῦ παρεῖχε,
ἡ ζωὴ μου οὐδεμίαν ἀνακούφισιν θὰ εἶχε!
ἀλλὰ τότε, σὺ θὰ ἦσουν, Ἐλισάβετ, σὺ ἡ μόνη,
ἄγγελος παρηγορίας, ἐὰν βάσανα ἢ πόνοι
ἔμελλον νὰ μὲ μαστίζουν
καὶ τὰς φρένας νὰ κλονίζουν.

(1) Χρυσουῖλα ὠνομάζετο ἡ τοῦ Μάρκου σύζυγος.

Ἄν τὸ μυροβόλον σῶμα ἔπεσεν ὑπὲρ πατρίδος,
ἂν τὸ γενναϊόφρον πνεῦμα εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέβη,
καὶ εἰς τὴν ὁδὸν ἐμβῆκε τῆς παντοτεινῆς ἐλπίδος,
ἢ ἀνάμνησίς του μένει ἐλπίς μόνη ἴστα δεινά μου.
Ὅταν ὅμως τῆς πατρίδος νὰ τῆς εἶπω τὴν αἰσχύνην
θέλω, ἢ σκληρὰ μὲ φεύγει, καὶ δὲν ἔρχεται σιμά μου.
Νὰ ἀκούσῃ δὲν μοῦ νεύει,
καὶ τὸ δάκρυ μου μαντεύει.

Πόσας νύκτας, πρὶν ὁ ὕπνος κλείσῃ τ' ἀποκαμωμένα
βλέφαρά μου, ἱκετεύω ἴς ὄνειρόν μου νὰ προφθάσῃ
ὀλοζώντανος ὁ Μάρκος, νὰ τὰ εἶδη δακρυσμένα
καὶ νὰ μάθῃ πῶς μολύνουν
τὴν πατρίδα οἱ προδόται,
καὶ αἰσχυρῶς τὴν καταισχύουν!

Ἄνεξήγητον τρώντι! Ἡ ψυχὴ παθαινομένη,
καὶ ποθοῦσα, εἰς τὸν ὕπνον ἀδρανῆς νὰ διαμένῃ!
Μήπως ἄρά γ' ἐξηντλήθη ἐκ τοῦ πάθους ἐξαφθεῖσα,
καὶ ἴστο ὄνειρόν εὐρέθη λήσμων καὶ ταλαντευθεῖσα,
καὶ τὸν πόθον τῆς ἀφίνει,
καὶ τὸν ὕπνον τῆς προκρίνει?

Καὶ ἔξυπνῶ ἄνευ ὄνειρου, καὶ τὸν Μάρκον μ' ἀγκαλιάζω⁽¹⁾,
μὲ τὸ δάκρυ μαλακόνω τὰς πλεξίδας ποῦ ἴταιριάζω⁽²⁾,

(1) Μάρκος ὠνομάζετο καὶ ὁ ἐκ τοῦ υἱοῦ τῆς Μάρκενας ἑγγονος αὐτῆς.

(2) Ἡ Μάρκενα τρυφερῶς ἠγάπα τὴν ὥραϊαν κόμην τοῦ ἀνδρός τῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἐπαρηγορεῖτο πλέκουσα συνεχῶς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς τοῦ διετοῦς τότε ἐγγόνου.

καὶ μοῦ φαίνεται νὰ βλέπω ζωντανὰ τὰ βλέμματά του,
καὶ, φωνάζουσα, ἀφίνω φίλημα ἔστα βλέφαρά του,
σὺ τὸ ἄνθος τῆς ζωῆς μου,
σὺ τὸ μύρον τῆς ψυχῆς μου!

Ἄφες με νὰ κλαίω πάντα. Ἄν ἡ Μάρκενα δὲν κλαύσῃ,
μὴ θὰ κλαύσῃ ἡ θυγατέρα τοῦ ἑλεεινοῦ προκρίτου ⁽¹⁾,
βαυαρὸν στέρξασα ἄνδρα! ὦ! μαζί του ν' ἀπαλαύσῃ
εὐφροσύνης στιγμὴν μίαν
δὲν θὰ δυνηθῇ ποτέ της
ἔσθην ἀθλίαν της καρδίαν!

Δὲν τὴν βλέπεις μαραμένην! Ξένη, περιφρονημένη,
εἰς τὴν γῆν ὅπ' ἐγεννήθη, σκυθρωπὴ, ταπεινωμένη,
ἔστας ἀγκάλας της βαστάζει
ξένον, καὶ ἀναστενάζει.

ὦ! τί πταίει τὸ ἀθῶον! Ἄναμάρτητον τὸ πλάσμα
τοῦ Θεοῦ! ἀλλὰ φοβεῖται ὡσάν νὰ βαστάζῃ φάσμα·
τὴν ἡμέραν τὸ κυττάζει,
καὶ τὴν νύκτα τὸ τρομάζει!

Δυστυχῆς! Αὐτὴ μανδύαν ὕφανε τῆς ἀτιμίας,
καὶ τὸν φέρει ἐπαξίως, πίνει τώρα τὰς πικρίας·
τὴν ἀγάπην της ἠρνήθη
εἰς τοῦ ἑλληνοῦ τὰ στήθη.

.....

(1) Γνωστὸν ὅτι ἑλληνίδες τινὲς ἐνουμφεύθησαν βαυαροῦς. Βεβαίως ὁ στίχος ὑπαινίσσεται γνωστῷ τινος προκρίτου θυγατέρα.

Τί θά γείνη τὸ ποτάμι τοῦτο ἄτην μακρὰν ὁδὸν τοῦ,
 ὅταν θολωμένοι ᾖναι σιμ' ἀκόμη τῶν πηγῶν ταύτης!
 Ἰσομ εἴρω εἴρω εἴρω Πόσους θά καταποντίσῃ,
 Ἰσομ εἴρω εἴρω εἴρω τί ἐρείπια θ' ἀφήσῃ!

ὦ Ἀθηναί, ὦ Ἀθηναί! Εἰς τὴν νέαν σὰς δουλείαν φέρεται
 χαίρετε χαρὰν μεγάλην, κατασχύνην καὶ δειλίαν
 ἐνεδύθητε, ἀφότου κομπασμός σας κυριεύει ὅρουσιν
 νὰ λατρεύετε τοὺς ξένους, δὲν σας μέλ' ἂν τυραννεύῃ
 εἴτω εἴτω εἴτω βαυαρὸς, ἢ ἄλλος ξένος,
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ τοῦ Σατανᾶ τὸ γένος!

Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ

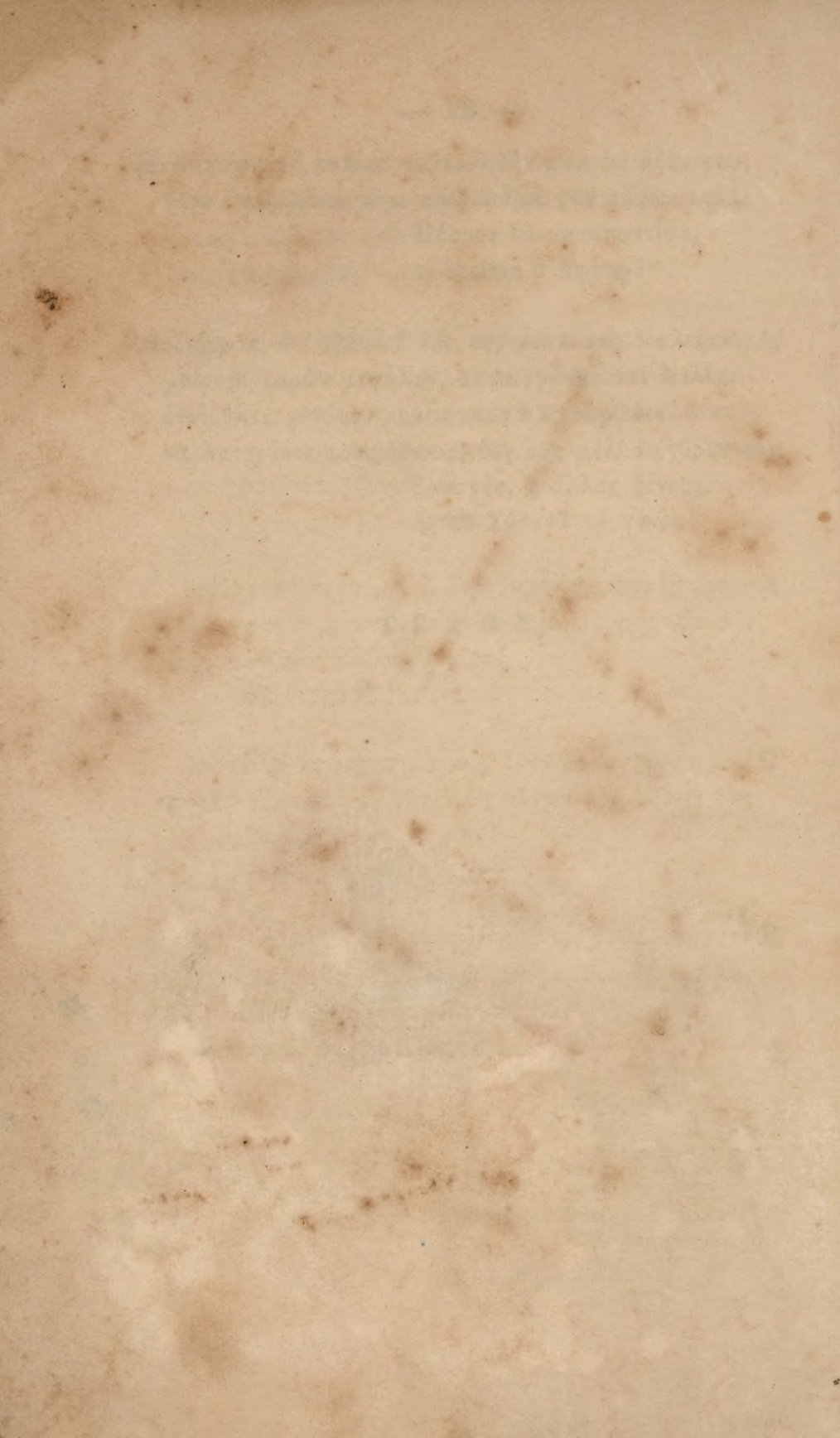
Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ

Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣΕ

Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ
 Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ εἴτω Ἰνκίδωκ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΦΑΛΤΑΤΣΕ